

U S T A W A

z dnia

o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Tworzy się Narodową Agencję Wymiany Akademickiej, zwaną dalej „Agencją”.

2. Agencja jest państwową osobą prawną.

3. Nadzór nad Agencją sprawuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego.

4. Siedzibą Agencji jest miasto stołeczne Warszawa.

5. Agencja używa pieczęci okrągłej z wizerunkiem godła Rzeczypospolitej Polskiej pośrodku i nazwą „Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej” w otoku.

Art. 2. 1. Agencja realizuje zadania z zakresu umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki.

2. Do zadań Agencji należy w szczególności:

- 1) inicjowanie i realizowanie programów stypendialnych dla studentów, doktorantów, pracowników naukowych oraz nauczycieli akademickich;
- 2) inicjowanie i realizowanie programów wspierania procesu umiędzynarodowienia uczelni i jednostek naukowych;
- 3) upowszechnianie informacji o polskim systemie szkolnictwa wyższego i nauki;
- 4) upowszechnianie języka polskiego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) współpraca z polskimi i zagranicznymi podmiotami działającymi w zakresie szkolnictwa wyższego i nauki;

3. Agencja realizuje także zadania związane z:

- 1) prowadzeniem spraw z zakresu uznawalności wykształcenia;

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, ustawę z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawę z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów.

- 2) uwierzytelnianiem dokumentów poświadczających wykształcenie przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą;
- 3) zapewnianiem obsługi administracyjnej i finansowej Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, działającej na podstawie ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2011 r. poz. 224 i 455 oraz z 2015 r. poz. 1132).

4. Agencja może uczestniczyć w realizacji programów operacyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 217 i 1579).

5. Ministrowie mogą zlecać Agencji wykonywanie zadań w zakresie szkolnictwa wyższego i nauki, w szczególności realizowanych w ramach programów Unii Europejskiej. Na realizację tych zadań Agencja otrzymuje dotację celową z budżetu państwa z części, których dysponentami są ci ministrowie.

6. Agencja może prowadzić działalność gospodarczą wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo od działalności, o której mowa w ust. 2 i 3.

Art. 3. Jednostki sektora finansów publicznych mogą, za zgodą ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, powierzać Agencji realizację zadań dla nich określonych, zapewniając środki finansowe na ten cel.

Art. 4. 1. W celu realizacji zadań Agencja może przyznawać środki finansowe:

- 1) studentom i doktorantom;
- 2) pracownikom uczelni lub jednostek naukowych;
- 3) osobom posiadającym co najmniej stopień naukowy doktora lub równorzędny stopień naukowy uzyskany za granicą;
- 4) osobom kierowanym za granicę w celu nauczania języka polskiego jako obcego;
- 5) uczelniom i jednostkom naukowym;
- 6) organizacjom pozarządowym wspierającym Polonię i Polaków zamieszkałych za granicą;
- 7) uczestnikom kursów przygotowawczych do podjęcia nauki w języku polskim;
- 8) jednostkom samorządu terytorialnego, wykonującym zadania z zakresu uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach społeczności lokalnych i regionalnych oraz repatriacji;

9) jednostkom sektora finansów publicznych podejmującym działania na rzecz upowszechniania informacji o szkolnictwie wyższym i nauce.

2. Środki finansowe dla osób, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, mogą być przyznawane w szczególności w formie stypendium.

3. W przypadku wystąpienia naruszeń formalnych przy przyznawaniu środków finansowych, wnioskodawca może zwrócić się do Dyrektora Agencji z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

4. Agencja przekazuje przyznane środki finansowe na podstawie umowy.

Art. 5. Zadania Agencji są realizowane w szczególności przez:

- 1) ustanawianie programów;
- 2) ogłaszanie i przeprowadzanie konkursów;
- 3) zawieranie porozumień z podmiotami działającymi w zakresie umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki.

Art. 6. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy sposób realizacji zadań przez Agencję,
- 2) warunki i tryb przyznawania przez Agencję środków finansowych, o których mowa w art. 4 ust. 1,
- 3) istotne elementy umowy, o której mowa w art. 4 ust. 4

– mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnej realizacji zadań Agencji oraz efektywnego wydatkowania środków finansowych przez Agencję.

Rozdział 2

Organy i organizacja Agencji

Art. 7. Organami Agencji są:

- 1) Dyrektor Agencji, zwany dalej „Dyrektorem”;
- 2) Rada Agencji, zwana dalej „Radą”.

Art. 8. 1. Dyrektor kieruje działalnością Agencji i reprezentuje ją na zewnątrz.

2. Dyrektor jest uprawniony do samodzielnego dokonywania czynności prawnych w imieniu Agencji.

3. Do zadań Dyrektora należy w szczególności:

- 1) opracowywanie i realizowanie programów oraz ich ewaluacja;

- 2) sporządzanie projektu rocznego planu działania oraz projektu rocznego planu finansowego Agencji;
- 3) sporządzanie rocznego sprawozdania z działalności Agencji w roku poprzednim oraz rocznego sprawozdania finansowego Agencji;
- 4) prowadzenie gospodarki finansowej Agencji;
- 5) sprawowanie zarządu majątkiem Agencji;
- 6) dokonywanie wyboru biegłego rewidenta do badania sprawozdania finansowego Agencji.

Art. 9. 1. Dyrektora powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego.

2. Stanowisko Dyrektora może zajmować osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) posiada co najmniej 6-letni staż pracy, w tym co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym;
- 5) posiada doświadczenie w zakresie współpracy międzynarodowej dotyczącej szkolnictwa wyższego lub nauki;
- 6) zna język obcy w stopniu umożliwiającym swobodne porozumiewanie się.

3. Powołanie na stanowisko Dyrektora jest równoznaczne z nawiązaniem stosunku pracy na podstawie powołania, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, 2138 i 2255).

Art. 10. 1. Do zadań Rady należy:

- 1) przygotowywanie i przedstawianie Dyrektorowi propozycji kierunków działania i rozwoju Agencji, w tym w perspektywie wieloletniej;
- 2) opiniowanie projektów rocznych planów działania Agencji, projektów zmian tych planów oraz projektu rocznego planu finansowego;
- 3) opiniowanie rocznego sprawozdania z działalności Agencji oraz rocznego sprawozdania finansowego Agencji;
- 4) dokonywanie okresowej oceny wykonywania planów działania Agencji;
- 5) kontrolowanie gospodarki finansowej Agencji;

6) zatwierdzanie wyboru biegłego rewidenta do badania sprawozdania finansowego Agencji.

2. Dyrektor niezwłocznie udostępnia Radzie, na jej żądanie, dokumenty związane z działalnością Agencji.

Art. 11. 1. W skład Rady wchodzi przedstawiciel:

- 1) ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego;
- 2) ministra właściwego do spraw nauki;
- 3) ministra właściwego do spraw zagranicznych;
- 4) ministra właściwego do spraw gospodarki;
- 5) Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich;
- 6) Krajowej Reprezentacji Doktorantów;
- 7) Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej;
- 8) Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

2. Członkiem Rady może być osoba spełniająca wymagania, o których mowa w art. 9 ust. 2 pkt 1–3.

3. Przed powołaniem w skład Rady osoba powoływana składa oświadczenie o spełnianiu wymagań, o których mowa w art. 9 ust. 2 pkt 1–3.

Art. 12. 1. Kadencja Rady trwa 4 lata.

2. Członka Rady, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 1, powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego.

3. Członków Rady wyznaczonych przez podmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2–8, powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego na wniosek tych podmiotów.

4. W przypadku odwołania albo śmierci członka Rady, na wniosek podmiotu, który go wyznaczył, minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego powołuje inną osobę na jego miejsce. Członek Rady powołany w tym trybie sprawuje swoją funkcję do końca kadencji Rady.

5. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego wyznacza spośród członków Rady przewodniczącego Rady i jego zastępcę.

6. Członkom Rady niebędącym pracownikami urzędu obsługującego ministra przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Rady.

7. Członkom Rady przysługuje zwrot kosztów podróży na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Art. 13. 1. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego ustala wysokość wynagrodzenia Dyrektora.

2. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia członków Rady, mając na uwadze zakres wykonywanych przez nich zadań oraz znaczenie tych zadań dla efektywnego funkcjonowania Agencji.

3. Dyrektor ustala i przekazuje do zatwierdzenia ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego regulamin wynagradzania osób zatrudnionych w Agencji.

Art. 14. Agencja może zlecić instytutowi badawczemu, nadzorowanemu przez ministra właściwego do spraw nauki, którego przedmiot działania jest związany ze świadczeniem usług w zakresie systemów informacyjnych, administrowanie systemem informatycznym służącym obsłudze Agencji, zapewniając środki finansowe na ten cel.

Art. 15. 1. Agencja działa zgodnie z rocznym planem działania.

2. Dyrektor, w terminie do dnia 1 grudnia, przekazuje ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego do zatwierdzenia roczny plan działania na następny rok.

3. Do dnia zatwierdzenia rocznego planu działania Agencja działa na podstawie projektu tego planu.

4. W przypadku konieczności zmiany rocznego planu działania, Dyrektor przekazuje do zatwierdzenia ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego zmieniony plan działania wraz z opinią Rady.

Art. 16. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego, w drodze rozporządzenia, nadaje Agencji statut, w którym określa:

- 1) szczegółowy zakres zadań i tryb pracy organów Agencji,
- 2) organizację wewnętrzną Agencji

– mając na uwadze konieczność sprawnej i efektywnej realizacji zadań przez Agencję.

Rozdział 3

Gospodarka finansowa Agencji

Art. 17. 1. Agencja prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na podstawie rocznego planu finansowego, o którym mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, 1984 i 2260).

2. Dyrektor przekazuje ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego, w trybie określonym w przepisach dotyczących prac nad projektem ustawy budżetowej, do zatwierdzenia projekt rocznego planu finansowego i planu finansowego w układzie zadaniowym na dany rok budżetowy oraz na 2 kolejne lata, z uwzględnieniem terminów określanych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych dla przedłożenia materiałów do projektu ustawy budżetowej.

3. Do dnia zatwierdzenia rocznego planu finansowego Agencja działa na podstawie projektu tego planu.

4. Dyrektor, w terminie do dnia 31 marca, przedstawia ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego następujące dokumenty dotyczące poprzedniego roku obrotowego:

- 1) roczne sprawozdanie finansowe Agencji wraz z opinią biegłego rewidenta;
- 2) sprawozdanie z realizacji rocznego planu finansowego;
- 3) roczne sprawozdanie z działalności Agencji;
- 4) opinie Rady dotyczące sprawozdań, o których mowa w pkt 1–3.

5. Rokiem obrotowym Agencji jest rok kalendarzowy.

Art. 18. 1. Przychodami Agencji są:

- 1) dotacja podmiotowa;
- 2) dotacje celowe z budżetu państwa przeznaczone na:
 - a) realizację zadań Agencji, w tym na współfinansowanie programów i projektów finansowanych z udziałem środków europejskich,
 - b) finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji dotyczących obsługi zadań Agencji;
- 3) przychody z tytułu odpłatności za usługi świadczone przez Agencję.

2. Przychodami Agencji mogą być:

- 1) środki finansowe od jednostek sektora finansów publicznych na realizację zadań, o których mowa w art. 3;
- 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;

- 3) środki pochodzące z krajowych i międzynarodowych projektów i programów badawczych;
- 4) przychody z innych tytułów.

Art. 19. 1. Agencja posiada następujące fundusze własne:

- 1) fundusz podstawowy;
- 2) fundusz rezerwowy.

2. Agencja może tworzyć inne fundusze.

3. Fundusz podstawowy Agencji odzwierciedla równowartość netto środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz innych składników aktywów stanowiących wyposażenie Agencji na dzień rozpoczęcia przez nią działalności.

4. Fundusz rezerwowy zwiększa się o zysk netto i zmniejsza o stratę netto.

Rozdział 4

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 20. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2032 i 2048) w art. 21 w ust. 1:

- 1) pkt 39 otrzymuje brzmienie:

„39) stypendia otrzymywane na podstawie przepisów o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, stypendia przyznawane na podstawie przepisów ustawy o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, stypendia doktoranckie otrzymywane na podstawie przepisów – Prawo o szkolnictwie wyższym, oraz inne stypendia naukowe i za wyniki w nauce, których zasady przyznawania zostały zatwierdzone przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego albo przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania”;

- 2) uchyla się pkt 40d.

Art. 21. W ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r. poz. 882 i 1311) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 24 uchyla się ust. 2;

2) w art. 29c:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) Dyrektora Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej – w przypadku stopni doktora i doktora habilitowanego nadanych przez uprawnione jednostki organizacyjne uczelni nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego albo ministra nadzorującego uczelnię – w przypadku tych stopni nadanych przez uprawnione jednostki organizacyjne innych uczelni;”

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Uwierzytelnienie polega na poświadczeniu autentyczności podpisu i funkcji osoby podpisującej dokument, o którym mowa w ust. 1, oraz tożsamości pieczęci urzędowej jednostki organizacyjnej, którym jest opatrzony ten dokument.”

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Rektorzy uczelni, dyrektorzy instytutów badawczych i dyrektorzy instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk wprowadzają do Systemu POL-on, wykazy osób upoważnionych do podpisywania dokumentów, o których mowa w ust. 1, obejmujące ich imiona i nazwiska oraz funkcje pełnione w jednostkach organizacyjnych zatrudniających te osoby, wraz ze wzorami ich podpisów, a także wzory pieczęci urzędowych wydającego te dokumenty i wzory tych dokumentów, oraz na bieżąco je aktualizują.”

3) w art. 31c dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) ministrowi nadzorującemu instytut badawczy oraz Prezesowi Polskiej Akademii Nauk, w zakresie wzorów i wykazów, o których mowa w art. 29c ust. 2a.”

Art. 22. W ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, 1933, 2169 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 60) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 34a:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego prowadzi System Informacji o Szkolnictwie Wyższym w ramach Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym „POL-on”, zwany dalej „Systemem POL-on”, obejmujący:

- 1) dane, o których mowa w art. 35 ust. 1 i 2 oraz ust. 3 pkt 2 i 3 oraz art. 100 ust. 3;
 - 2) repozytorium, o którym mowa w art. 167b ust. 1;
 - 3) wykazy, o których mowa w art. 129a, art. 170c i art. 201a;
 - 4) wykazy i wzory, o których mowa w art. 191b ust. 3a;
 - 5) wykazy i wzory, o których mowa w art. 29c ust. 2a, art. 31a ust. 1 i art. 31b ust. 1, oraz bazę, o której mowa w art. 31d ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.”
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Dane do Systemu POL-on wprowadzają, aktualizują, archiwizują i usuwają podmioty, o których mowa w art. 129a ust. 3, art. 167b ust. 4 zdanie pierwsze, art. 170c ust. 2a, art. 191b ust. 3a i art. 201a ust. 3 oraz w art. 29c ust. 2a, art. 31a ust. 3, art. 31b ust. 3 i art. 31d ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, a także Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego oraz uczelnie prowadzone przez kościoły i związki wyznaniowe otrzymujące dotacje i inne środki z budżetu państwa.”
- c) ust. 6 otrzymuje brzmienie:
- „6. Dostęp do danych zawartych w Systemie POL-on, o których mowa w ust. 1, przysługuje:
- 1) Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego w zakresie wynikającym z przepisów o statystyce publicznej;
 - 2) Dyrektorowi Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.”
- d) po ust. 6 dodaje się ust. 7 w brzmieniu:
- „7. Komendantowi Głównemu Straży Granicznej przysługuje dostęp do Systemu POL-on w zakresie danych, o których mowa w art. 43 ust. 6a.”;
- 2) uchyla się art. 42a;
 - 3) w art. 43:
 - a) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Do cudzoziemców podejmujących lub odbywających kształcenie lub uczestniczących w badaniach naukowych i pracach rozwojowych na podstawie, o której mowa w ust. 3 pkt 1 i 3, przepisu ust. 2a nie stosuje się.”

- b) w ust. 6a wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Rektor uczelni niezwłocznie wprowadza do Systemu POL-on dane o:”;
- c) uchyla się ust. 6b,
- d) ust. 8 i 9 otrzymują brzmienie:
„8. Stypendystom, o których mowa w ust. 4 pkt 1, stypendia przyznaje Dyrektor Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej lub odpowiednio minister wskazany w art. 33 ust. 2.
9. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego oraz odpowiednio ministrowie wskazani w art. 33 ust. 2 zamieszczają w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu ich obsługującego informację o maksymalnej wysokości stypendiów, o których mowa w ust. 8.”;
- 4) w art. 44:
a) w ust. 1 uchyla się pkt 3,
b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakie muszą spełniać cudzoziemcy, o których mowa w art. 43 ust. 7, mając na uwadze zapewnienie możliwie szerokiego dostępu do kształcenia i prowadzenia badań naukowych w kraju zamieszkania oraz urzeczywistnienie zasady równego traktowania.”;
- 5) w art. 170c w ust. 2 w pkt 4:
a) lit. c otrzymuje brzmienie:
„c) informacje o przyjęciu na studia na podstawie:
– umów międzynarodowych,
– umów zawieranych z podmiotami zagranicznymi przez uczelnie,
– decyzji właściwego ministra,
– decyzji rektora uczelni,”;
- b) po lit. c dodaje się lit. d i e w brzmieniu:
„d) informacje o warunkach finansowych kształcenia:
– jako stypendyści strony polskiej,
– na zasadach odpłatności,
– bez odpłatności i świadczeń stypendialnych,
– jako stypendyści strony wysyłającej, bez ponoszenia opłat za naukę,

- jako stypendyści uczelni,
 - e) informacje o posiadaniu Karty Polaka lub o spełnianiu wymagań określonych w art. 5 ust. 1–3 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji;”;
- 6) w art. 191a ust. 6 otrzymuje brzmienie:
- „6. Dyrektor Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej udziela, na wniosek zainteresowanego podmiotu, pisemnej informacji o dyplomie uzyskanym za granicą, w szczególności o poziomie kształcenia i statusie uczelni. Informacji udziela się na podstawie dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę.”;
- 7) w art. 191b:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Uwierzytelnienie polega na poświadczeniu autentyczności podpisu i funkcji osoby podpisującej dokument, o którym mowa w ust. 3, oraz tożsamości pieczęci urzędowej uczelni, którą jest opatrzony ten dokument.”,
 - b) w ust. 3:
 - wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Dyrektor Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej – w przypadku uczelni nadzorowanej przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, albo właściwy minister nadzorujący inną uczelnię, uwierzytelnia wydane przez tę uczelnię:”,
 - pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dyplomy ukończenia studiów wraz z suplementami;”,
 - c) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Rektorzy uczelni wprowadzają do Systemu POL-on wykazy osób upoważnionych do podpisywania dokumentów, o których mowa w ust. 3, obejmujące ich imiona i nazwiska oraz funkcje pełnione w jednostkach organizacyjnych zatrudniających te osoby, wraz ze wzorami ich podpisów, a także wzory pieczęci urzędowych wydającego te dokumenty i wzory tych dokumentów, oraz na bieżąco je aktualizują.”;
- 8) w art. 201a w ust. 2 w pkt 4:
- a) lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) informacje o przyjęciu na studia na podstawie:

 - umów międzynarodowych,
 - umów zawieranych z podmiotami zagranicznymi przez uczelnie,

- decyzji właściwego ministra,
 - decyzji rektora uczelni,”
- b) po lit. c dodaje się lit. d i e w brzmieniu:
- „d) informacje o warunkach finansowych kształcenia:
 - jako stypendyści strony polskiej,
 - na zasadach odpłatności,
 - bez odpłatności i świadczeń stypendialnych,
 - jako stypendyści strony wysyłającej, bez ponoszenia opłat za naukę,
 - jako stypendyści uczelni,
 - e) informacje o posiadaniu Karty Polaka lub o spełnianiu wymagań określonych w art. 5 ust. 1–3 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji;”.

Art. 23. W ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1721, 1948, 2260 i 2261) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 po pkt 59 dodaje się pkt 60 w brzmieniu:
„60) Dyrektor Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.”;
- 2) w art. 8 pkt 17 otrzymuje brzmienie:
„17) pkt 18 i 60 – minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego.”.

Rozdział 5

Przepisy dostosowujące, przejściowe i końcowe

Art. 24. 1. Likwiduje się państwową jednostkę budżetową Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej.

2. Czynności związane z likwidacją Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej, w szczególności inwentaryzację składników majątkowych i niemajątkowych, zamknięcie rachunków bankowych i ksiąg rachunkowych oraz sporządzenie sprawozdań, wykonuje Dyrektor Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

3. Bilans zamknięcia Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej staje się bilansem otwarcia Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

Art. 25. Z dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) składniki majątkowe i niemajątkowe Biura Uznanalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej stają się składnikami majątkowymi i niemajątkowymi Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej;
- 2) należności i zobowiązania Biura Uznanalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej stają się należnościami i zobowiązaniami Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej;
- 3) pracownicy Biura Uznanalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej stają się pracownikami Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Stosunki pracy z tymi pracownikami wygasają po upływie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli przed upływem tego terminu nie zostaną im zaproponowane nowe warunki pracy i płacy albo w razie nieprzyjęcia nowych warunków pracy i płacy.

Art. 26. Plan finansowy Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na rok 2017 ustala minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego.

Art. 27. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego powoła Dyrektora Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 28. Podmioty, o których mowa w art. 13 ust. 2 pkt 2–8, wskażą ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego osoby, które wejdą w skład Rady Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 29. Dyrektor Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, w terminie miesiąca od dnia powołania Rady Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, przedstawi ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego plan działania Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na rok 2018.

Art. 30. Rektorzy uczelni, dyrektorzy instytutów badawczych i dyrektorzy instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk wprowadzą do Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym, w zakresie dotyczącym kierowanych przez nich jednostek, wzory i wykazy, o których mowa w:

- 1) art. 29c ust. 2a ustawy zmienianej w art. 21 niniejszej ustawy,
- 2) art. 191b ust. 3a ustawy zmienianej w art. 22 niniejszej ustawy

– w terminie do dnia 31 stycznia 2018 r.

Art. 31. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego przekaze Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, w terminie do dnia 31 stycznia 2018 r., przekazane do urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego przed dniem 1 stycznia 2018 r., wykazy osób upoważnionych do podpisywania dokumentów, o których mowa w art. 29c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 21 niniejszej ustawy, oraz w art. 191b ust. 3 ustawy zmienianej w art. 22 niniejszej ustawy, a także wzory podpisów tych osób, pieczęci urzędowych oraz wzory dyplomów i świadectw.

Art. 32. Do postępowań w sprawach dotyczących wydania opinii lub zaświadczenia, o których mowa w art. 191a ust. 6 ustawy zmienianej w art. 22 w brzmieniu dotychczasowym, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie art. 22 pkt 6 niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 33. Narodowa Agencji Wymiany Akademickiej wypłaca stypendia, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zostały przyznane na podstawie art. 43 ust. 8 ustawy zmienianej w art. 22.

Art. 34. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2017 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 21 pkt 3, art. 22 pkt 1 lit. b i d, pkt 3 lit. b i c, pkt 7 lit. c oraz art. 30, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.;
- 2) art. 21 pkt 2 lit. a i c oraz art. 22 pkt 6 i 7 lit. b, które wchodzi w życie z dniem 1 lutego 2018 r.

*Za zgodność pod względem prawnym,
legislacyjnym i redakcyjnym*

Marcin Gubała

*Dyrektor Departamentu Legislacyjno-Prawnego
w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego*

/–podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel wydania ustawy

Projektowana ustawa ma na celu powołanie Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, zwanej dalej „Agencją”, nowej instytucji publicznej, która swoją aktywność będzie koncentrowała w obszarze podnoszenia poziomu umiędzynarodowienia polskiego szkolnictwa wyższego oraz polskiej nauki.

Podstawową przesłanką uzasadniającą podjęcie prac nad projektem jest niski poziom umiędzynarodowienia polskiego sektora szkolnictwa wyższego i nauki. Sytuacja ta ma wiele przyczyn. Jedną z nich jest także niedoskonałość polityki państwa prowadzonej w tym zakresie. Do jej głównych słabości należy w szczególności:

- 1) rozproszenie kompetencji związanych z umiędzynarodowieniem na szereg niepowiązanych ze sobą instytucji, niewystarczająca koordynacja podejmowanych przez nie działań oraz brak długofalowego planowania;
- 2) brak sprawnego mechanizmu finansowania i spójnych ram instytucjonalnoprawnych dla wymiany studentów, doktorantów, nauczycieli akademickich i naukowców z Polski i z zagranicy;
- 3) niedostosowany do obecnych realiów status prawny Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej, zwanego dalej „BUWiWM”;
- 4) niewydajna struktura stypendiów rządowych w kontekście globalnej walki o talenty;
- 5) brak bazy informacyjnej, zawierającej kompleksową informację o ofercie stypendialnej dla Polaków i obcokrajowców.

II. Obecny stan w obszarze umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki

Umiędzynarodowienie, obok innowacyjności i podnoszenia jakości kształcenia, jest jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed polskim szkolnictwem wyższym wyznaczonym do realizacji w perspektywie najbliższych lat.

Jednym z czynników determinujących postęp polskiej nauki, niezbędnym dla dynamicznego rozwoju gospodarczego, jest wypracowanie mechanizmów usprawniających przepływ kapitału ludzkiego oraz idei innowacyjności. Warto podkreślić, że w ramach szeroko rozumianego pojęcia „umiędzynarodowienie” należy dostrzegać nie tylko kwestie związane ze zwiększaniem liczby zagranicznych studentów podejmujących studia w Rzeczypospolitej Polskiej, lecz również intensyfikację procesów przepływu kadry naukowej oraz

podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia udziału polskich naukowców w międzynarodowych inicjatywach edukacyjnych i programach badawczych. Ważne jest też by prowadzone działania nie przynosiły tylko efektów ilościowych, ale także w długim okresie skutkowały poprawą jakości polskiej nauki i szkolnictwa wyższego. Wprowadzone mechanizmy powinny umożliwić Polsce skuteczną walkę o talenty akademickie na globalnym rynku.

W ramy umiędzynarodowienia wpisują się także działania nakierowane na pozyskiwanie wiedzy i doświadczeń oraz ich wymiany między instytucjami nauki (uczelniami, jednostkami naukowymi) oraz środowiskiem naukowców, ukierunkowane na osiągnięcie korzyści dla polskiego społeczeństwa.

Jedną z zidentyfikowanych barier utrudniających umiędzynarodowienie jest nieefektywny system zarządzania tą kategorią spraw wyrażający się m.in. w rozłożeniu odpowiedzialności za podejmowane decyzje na wiele niepowiązanych ze sobą podmiotów. Warto wskazać, że obecnie działania prowadzone w zakresie umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki są realizowane w sposób niesynchronizowany, w różnych formach, przez wiele podmiotów o różnorodnym statusie prawnym. Do grupy tych podmiotów zaliczają się m.in.:

- 1) podmioty państwowe będące jednostkami budżetowymi (m.in. BUWiWM zajmujący się głównie obsługą stypendystów polskiego Rządu);
- 2) agencje wykonawcze (Narodowe Centrum Nauki, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju);
- 3) Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (m.in. kampania *Ready, Study, Go! Poland*, uznawalność wykształcenia, upowszechnianie języka polskiego za granicą, w tym organizacja – we współpracy z BUWiWM – letnich kursów języka i kultury polskiej);
- 4) fundacje Skarbu Państwa (Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, która pełni funkcję Narodowej Agencji „Erasmus+”, Fundacja na rzecz Nauki Polskiej wspierająca m.in. projekty realizowane przez wybitnych uczonych z zagranicy tworzących zespoły badawcze w polskich jednostkach naukowych);
- 5) uczelnie oraz konferencje rektorskie (m.in. Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencja Rektorów Polskich Uczelni Technicznych, Konferencja Rektorów Zawodowych Szkół Polskich, Konferencja Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych);

- 6) jednostki naukowe, w tym instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk (również zagraniczne stacje naukowe PAN);
- 7) Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej (platforma informacyjno-szkoleniowo-doradcza przy Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN);
- 8) Polska Sieć Centrów Informacji dla Naukowców Euraxess;
- 9) organizacje pozarządowe (m.in. Fundacja Edukacyjna „Perspektywy”, która stworzyła program *Study in Poland*).

Za niewystarczający należy także uznać poziom komunikacji i koordynacji działań w ramach procesów związanych z umiędzynarodowieniem polskiego szkolnictwa wyższego i nauki między samymi ich interesariuszami. Procesy te wymagają stopniowej konsolidacji, której nie należy jednak traktować jako dążenia do osłabienia działających w tym obszarze organizacji pozarządowych. Powołanie nowej instytucji, konsolidującej część zadań wymienionych wyżej podmiotów, będzie wpływało na podniesienie poziomu umiędzynarodowienia m.in. poprzez zbudowanie spójnej bazy informacyjnej na temat programów stypendialnych, czy też konsultowanie z partnerskimi instytucjami propozycji nowych inicjatyw w obszarze współpracy międzynarodowej. Pozwoli również uniknąć dublowania się niektórych działań prowadzonych obecnie równoległe przez kilka podmiotów. Godzi się jednocześnie zwrócić uwagę, że wiele istotnych dla umiędzynarodowienia działań (na które wiodące w tym zakresie państwa kładą szczególny nacisk) nie jest aktualnie realizowanych w ogóle, lub są realizowane w ograniczonym zakresie przez nieliczne uczelnie i inne podmioty (np. utrzymywanie więzi z cudzoziemcami – absolwentami, prowadzenie spójnej polityki stypendialnej nawiązującej do najlepszych światowych praktyk w tym zakresie czy internetowe systemy rekrutacji adresowane do obcokrajowców). Słabą stroną obecnego systemu jest również niedostatek długofalowego planowania, przez co działania są podejmowane przez poszczególne podmioty zazwyczaj ad hoc, często bez wizji kontynuacji lub rozwoju tej działalności – zarówno w wymiarze podmiotowym, jak i przedmiotowym. Należy zaznaczyć, że aktywność w tym obszarze, ze swej natury wymaga umiejętności i możliwości określania dalekosiężnych celów, a nadto wyodrębniania w ich strukturze priorytetów. Realizacja tego postulatu nie jest jednakże możliwa w warunkach obecnie ukształtowanego porządku prawnego i faktycznego. Warto nadmienić, że w systemie tym – obok niedostatków planowania – występują także liczne bariery (zwykle prawne, ale i mentalne) oraz luki, które zmniejszają perspektywy powodzenia dla prowadzonych działań.

Wymienione czynniki sprawiają, że państwo polskie nie wykorzystuje w pełni potencjału jakim dysponuje.

Według danych zebranych przez BUWiWM w polskich uczelniach w roku akademickim 2015/2016 kształciło się ponad 5 tys. stypendystów Rządu polskiego. W grupie tej znalazło się odpowiednio: 3,3 tys. studentów (2,8 tys. na pełnym cyklu studiów oraz 0,5 tys. w ramach wymian), 0,4 tys. doktorantów (0,2 tys. na pełnym cyklu studiów oraz niespełna 0,2 tys. w ramach wymian) oraz 1,3 tys. stażystów (0,1 tys. stażystów długoterminowych i 1,2 tys. stażystów krótkoterminowych).

Wśród najważniejszych programów stypendialnych funkcjonujących obecnie wymienić należy program stypendialny dla osób polskiego pochodzenia (na wszystkie formy kształcenia), program stypendialny im. Konstantego Kalinowskiego (na wszystkie formy kształcenia), program stypendialny im. Stefana Banacha (dla obywateli państw Partnerstwa Wschodniego), program stypendialny im. Ignacego Łukasiewicza (dla obywateli państw rozwijających się), program stypendialny dla Młodych Naukowców (staże 9-miesięczne obywateli dla obywateli państw powstałych na obszarze byłego Związku Radzieckiego bez Litwy, Łotwy, Estonii), stypendia PK ds. UNESCO (dla obywateli państw rozwijających się oraz państw Europy Środkowo-Wschodniej), stypendia dla „Akademii Artes Liberales” (koordynowane przez wydział Artes Liberales UW). Powyższe programy są adresowane do osób przyjeżdżających do Polski. Programy na wyjazdy i przyjazdy to CEEPUS (wielostronny), programy zapisane w dwustronnych umowach rządowych bądź resortowych (lub programach wykonawczych do umów).

Warto wskazać, że Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zwane dalej „MNiSW”, przeznacza na świadczenia stypendialne dla stypendystów ponad 25 mln zł rocznie (na ponad 4,8 tys. osób). Dodatkowo w ramach dotacji dla uczelni publicznych na zadania związane z kształceniem są pokrywane koszty kształcenia stypendystów ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Największa część środków budżetowych jest przeznaczana na pokrycie kosztów utrzymania młodzieży o polskim pochodzeniu (w tym zakresie łączna liczba stypendystów programu stypendialnego MNiSW w roku akademickim 2015/2016 to ok. 1850 osób, zaś w ramach programów stypendialnych adresowanych do obywateli krajów rozwijających się – kształciło się w tym samym okresie ok. 650 osób). Pozostałe przyznawane stypendia są następstwem zobowiązań zawartych w umowach międzynarodowych zawieranych przez Polskę. W tym

stanie rzeczy odczuwalny jest deficyt mechanizmów umożliwiających prowadzenie aktywniejszej, pro jakościowej polityki stypendialnej, która będzie odzwierciedlała światowe trendy i nawiązywała do najlepszych praktyk stosowanych przez liderów rynku edukacyjnego. Również oferta edukacyjna polskich uczelni nie jest często dopasowana do potrzeb kształcenia, które są zróżnicowane w poszczególnych regionach geograficznych.

Należy także odnotować brak jednej, aktualnej bazy informacyjnej na temat oferty stypendialnej, zarówno dla studentów wyjeżdżających, jak i przyjeżdżających. Istotnym mankamentem systemu, niesprzyjającym rozwojowi procesu umiędzynarodowienia, jest również oferowany w Polsce poziom finansowania stypendiów, którego nie można zaklasyfikować jako konkurencyjnego wobec oferty innych państw europejskich. Powyższe nie zachęca studentów do odbywania kształcenia w polskich uczelniach oraz negatywnie wpływa na kształtowanie wizerunku Polski jako państwa atrakcyjnego i sprzyjającego podejmowaniu studiów i działalności naukowej.

W portfelu instrumentów służących aktywnemu kreowaniu polityki współpracy międzynarodowej w obszarach szkolnictwa wyższego i nauki są dostrzegane również braki w efektywnym zarządzaniu informacją o absolwentach studiów ufundowanych przez stronę polską. Ten stan rzeczy potęguje trudności w nawiązywaniu kontaktu z absolwentami, którzy kontynuując i rozwijając swoją aktywność zawodową w zagranicznych ośrodkach naukowych (nierzadko elitarnych), byliby skłonni do podejmowania współpracy naukowej z macierzystymi ośrodkami naukowymi w Polsce, by w ten sposób przyczynić się pośrednio do zwiększenia obecności polskich przedstawicieli w nauce na światowym poziomie.

III. Rozwiązania proponowane w projekcie ustawy

1. Zagadnienia ogólne

Wychodząc naprzeciw zidentyfikowanym problemom w projekcie ustawy rekomenduje się powołanie Agencji, skupiającej w sobie główne zadania i kompetencje dotyczące umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki, a jednocześnie dysponującej niezbędnymi środkami do ich realizacji.

Agencja będzie instytucją publiczną, w której zostaną skoncentrowane kompetencje związane z umiędzynarodowieniem szkolnictwa wyższego i nauki – pozostające w aktualnym stanie prawnym w rozproszeniu. Pozwoli to na bardziej efektywne zarządzanie tą sferą publiczną,

a przez to na podejmowanie skuteczniejszych działań państwa, zmierzających do podniesienia poziomu umiędzynarodowienia.

Należy zaznaczyć, że ze względu na dotychczasową praktykę rozpraszania kompetencji nie jest możliwe automatyczne przeniesienie do realizacji przez Agencję wszystkich zadań z zakresu umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki. Warto przy tym odnotować, że ideą przyświecającą powoływaniu tej instytucji jest jej wkomponowanie w aktualne otoczenie prawne oraz realia funkcjonowania polskich instytucji nauki w sposób możliwie harmonijny. Jednocześnie projekt ustawy dąży do przygotowania stabilnych podstaw prawnych i finansowych do poruczenia w przyszłości Agencji nowych zadań z tego obszaru oraz konsekwentnego skupiania tych, które obecnie są realizowane przez liczne podmioty na podstawie decyzji, umów i porozumień. Bardziej szczegółowe omówienie tego zagadnienia zostało przedstawione na tle propozycji zdań Agencji w części III. 2. uzasadnienia.

Tworzona Agencja wychodzi naprzeciw zgłaszanym od wielu lat postulatom środowiska akademickiego, by stworzyć w Polsce instytucję, która zharmonizuje polski system stypendialny z rozwiązaniami stosowanymi i sprawdzonymi w wielu krajach Unii Europejskiej oraz wesprze uczelnie w dostosowaniu oferty edukacyjnej do potrzeb zagranicznych studentów. Agencja poprzez system programów mobilnościowych i projektów dla uczelni, zapewni mechanizm finansowania i spójne ramy instytucjonalne dla trwałego podnoszenia poziomu umiędzynarodowienia polskiej nauki i szkolnictwa wyższego. W ten sposób powstająca Agencja przyczyni się też do realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przygotowanej przez Ministerstwo Rozwoju we współpracy z innymi ministerstwami. W powołanej Strategii wskazano bowiem jako jeden z jej celów *Stworzenie warunków, które pozwolą na zatrudnianie w Polsce zagranicznych uczonych z dorobkiem naukowym. Zachęcanie studentów pochodzących spoza Unii Europejskiej do podejmowania studiów na uczelniach polskich.*

2. Rozwiązania szczegółowe

W art. 1 zawarto przepis o charakterze kreacyjnym, na mocy którego tworzy się Agencję. Przepis art. 1 ust. 2 przesądza formę prawną instytucji wskazując, że będzie ona państwową osobą prawną. Odwołanie się do tej formuły sprawia, iż z jednej strony uwydatnia się publiczny charakter zadań Agencji, oraz podkreśla to, że mienie Agencji jest mieniem państwowym, a z drugiej – tworzy się podstawę do funkcjonowania samodzielnego podmiotu, zdolnego do efektywnej realizacji zadań. Osobowość prawna jest w tym względzie

warunkiem niezbędnym do osiągnięcia stanu, w którym Agencja będzie cieszyć się organizacyjną i finansową samodzielnością. Proponuje się, aby siedzibą Agencji było miasto stołeczne Warszawa (ust. 4). Lokalizacja Agencji będzie sprzyjała jej sprawnemu funkcjonowaniu, zwłaszcza w aspekcie współpracy z organami władzy publicznej i instytucjami, które są usytuowane w stolicy.

W ust. 5 wysłowiono uprawnienie Agencji do używania pieczęci okrągłej z wizerunkiem godła Rzeczypospolitej Polskiej pośrodku i nazwą „Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej” w otoku. Regulacja ta jest konsekwencją unormowań zawartych w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 625), w szczególności art. 2a tej ustawy. W powołanym przepisie ujęto katalog podmiotów, które mają prawo używać wizerunku orła ustalonego dla godła. Agencja nie będzie mieściła się w żadnej z kategorii podmiotów wprost wymienionych w tym katalogu, zatem jedynym rozwiązaniem pozwalającym na używanie wizerunku orła ustalonego dla godła w tym przypadku jest określenie takiego uprawnienia wprost w akcie normatywnym kreującym Agencję (stosownie do art. 2a pkt 13 tej ustawy uprawnienie tego rodzaju przysługuje również innym podmiotom, jeżeli przepisy szczególnie uprawniają je do używania wizerunku orła).

W art. 2 projektu zawarto regulacje dotyczące zadań Agencji. W ust. 1 wyartykułowano ogólny zakres tych zadań (tj. misję instytucji) poprzez wskazanie, że Agencja realizuje zadania z zakresu umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki. Tak określona misja oddaje intencje projektodawcy dotyczące istoty Agencji oraz jej roli w systemie szkolnictwa wyższego i nauki.

W art. 2 projektu ujęto zadania Agencji (ust. 2 i 3), które będą wykonywane w celu realizacji jej misji; będzie to w szczególności:

- 1) inicjowanie i realizowanie programów stypendialnych dla studentów, doktorantów, pracowników naukowych oraz nauczycieli akademickich;
- 2) inicjowanie i realizowanie programów wspierania procesu umiędzynarodowienia uczelni i jednostek naukowych;
- 3) upowszechnianie informacji o polskim systemie szkolnictwa wyższego i nauki;
- 4) upowszechnianie języka polskiego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) współpraca z polskimi i zagranicznymi podmiotami działającymi w zakresie szkolnictwa wyższego i nauki;

- 6) prowadzenie spraw z zakresu uznawalności wykształcenia;
- 7) uwierzytelnianie dokumentów poświadczających wykształcenie przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą;
- 8) zapewnianie obsługi administracyjnej i finansowej Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, działającej na podstawie ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2011 r. poz. 224 i 455 oraz z 2015 r. poz. 1132).

Wszystkie te zadania wpisują się w podstawową rolę Agencji, opisaną zwięźle w części I uzasadnienia projektu. Kluczowym zadaniem realizowanym przez Agencję będzie inicjowanie programów stypendialnych dla studentów, doktorantów, pracowników naukowych i nauczycieli akademickich. Przykłady podobnych agencji działających w Niemczech (DAAD), Holandii (Nuffic), czy Finlandii (CIMO) pokazują, że tworzenie oraz zarządzanie własnymi programami stypendialnymi jest wprost wpisane w sens istnienia tych instytucji i jest obecnie warunkiem koniecznym skutecznej walki o najlepszych studentów i naukowców. Kolejnym strategicznym zadaniem będzie prowadzenie programów wspierania procesu umiędzynarodowienia uczelni i jednostek naukowych. Należy przez to rozumieć m.in. programy ukierunkowane na podnoszenie kompetencji językowych i międzykulturowych kadry naukowej i administracyjnej uczelni i jednostek naukowych, jak również inicjatywy skoncentrowane na budowaniu potencjału instytucji np. poprzez międzynarodowe akredytacje, czy programy studiów w językach obcych.

Ważnym aspektem działalności Agencji będzie także prowadzenie działań promocyjnych za granicą, których celem będzie budowa silnej marki polskiego systemu szkolnictwa wyższego. Agencja będzie mogła również wspierać m.in. rozwój studiów polonoznawczych prowadzonych przez zagraniczne ośrodki naukowe oraz nawiązywać współpracę z zagranicznymi agencjami działającymi w tym samym obszarze.

W ramach upowszechniania języka polskiego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, Agencja przejmie zadania, które obecnie prowadzi MNiSW (samodzielnie, bądź we współpracy z BUWiWM), mianowicie:

- 1) kierowanie lektorów języka polskiego do zagranicznych ośrodków akademickich na wnioski zagranicznej uczelni, zgodnie z postanowieniami dwustronnych umów i porozumień międzynarodowych (w roku akademickim 2016/2017 MNiSW skierowało 85 lektorów do 83 zagranicznych ośrodków akademickich w 30 państwach świata);

- 2) doposażanie lektoratów języka polskiego w zagranicznych ośrodkach akademickich w pomoce metodyczno-dydaktyczne;
- 3) finansowanie wakacyjnych kursów języka i kultury polskiej, organizowanych dla cudzoziemców przez wybrane w drodze konkursu ośrodki akademickie oraz pomoc zagranicznym studentom lektoratów języka polskiego w doskonaleniu znajomości języka polskiego poprzez fundowanie stypendiów na kursy wakacyjne (w roku akademickim 2015/2016 r. przyznano 641 stypendiów na udział w letnich kursach języka i kultury polskiej);
- 4) udział w realizacji przygotowywanej obecnie strategii nauczania i języka polskiego na świecie, mającej na celu zapewnienie spójności i komplementarności zadań obecnie są rozproszone i powielane przez różne instytucje.

Agencja będzie także wykonywała obsługę administracyjną i finansową Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Należy wskazać, że zadanie to Agencja przejmie do realizacji w całości po likwidowanym BUWiWM.

Agencja będzie także mogła reprezentować Polskę w sieci ośrodków ENIC i NARIC i wykonywała zadania z zakresu uznawalności wykształcenia. Należy wskazać, że obecnie zadania te realizuje MNiSW. Europejska sieć ośrodków informacji nt. akademickiej uznawalności i mobilności (*European Network of Information Centres on academic recognition and mobility – ENIC*) została utworzona przez Radę Europy i UNESCO w celu wdrożenia postanowień Konwencji Lizbońskiej oraz w celu ogólnego rozwoju polityki w zakresie uznawania wykształcenia. Sekretariat sieci prowadzony jest wspólnie przez Radę Europy oraz UNESCO. Sieć ENIC tworzą krajowe ośrodki informacji krajów będących stroną Europejskiej Konwencji Kulturowej lub należących do Regionu Europy UNESCO. Ośrodki te powoływane są przez odpowiednie organy państwowe poszczególnych krajów.

Sieć krajowych ośrodków informacji nt. akademickiej uznawalności wykształcenia (*National Academic Recognition Information Centres – NARIC*) powstała z inicjatywy Komisji Europejskiej. Sekretariat sieci jest prowadzony przez Komisję Europejską. Sieć NARIC tworzą krajowe ośrodki informacji krajów należących do Unii Europejskiej, Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu – EFTA oraz w Turcji. Jej celem jest rozwój współpracy w zakresie uznawalności wykształcenia w krajach posiadających ośrodki NARIC.

Zwykle jednej instytucji w danym kraju powierza się pełnienie jednocześnie funkcji ośrodka ENIC i NARIC.

Celem funkcjonowania sieci ENIC i NARIC jest wspieranie procesu umiędzynarodowienia uczelni oraz usuwanie przeszkód dla szeroko rozumianej mobilności akademickiej i zawodowej obywateli, którzy chcą kontynuować kształcenie lub podjąć pracę w innym kraju. Realizacji tego celu służyć mają następujące działania podejmowane przez sieci oraz poszczególne ośrodki informacji:

- 1) udzielanie rzetelnych informacji na temat przepisów oraz procedur uznawalności zagranicznych dyplomów w danym kraju;
- 2) wydawanie opinii na temat zagranicznych dyplomów dla osób prywatnych, szkół wyższych, pracodawców, administracji publicznej itp.;
- 3) udzielanie informacji o krajowym systemie szkolnictwa wyższego podmiotom zagranicznym;
- 4) udzielanie informacji o zagranicznych dyplomach i systemach szkolnictwa wyższego zainteresowanym podmiotom krajowym (np. poprzez tworzenie baz zagranicznych systemów edukacji);
- 5) organizacja konferencji i seminariów poświęconych uznawalności wykształcenia;
- 6) regularna wymiana informacji dotycząca uznawalności wykształcenia pomiędzy poszczególnymi ośrodkami ENIC/NARIC;
- 7) współpraca w ramach sieci ENIC-NARIC oraz sieci ENIC-NARIC z pozostałymi państwami świata, mająca na celu usprawnianie uznawalności wykształcenia.

Mając powyższe na uwadze, Agencja otrzyma uprawnienie do udzielania, na wniosek zainteresowanego podmiotu, pisemnej informacji o dyplomie uzyskanym za granicą, w szczególności o poziomie kształcenia i statusie uczelni. Informacja będzie udzielana na podstawie dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę. Instytucja informacji wprowadzana do art. 191a ust. 6 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, z późn. zm.), zwanej dalej „u.p.s.w.”, zastąpi obecnie wydawane w tym zakresie przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego opinie i zaświadczenia.

Przewiduje się także, że Agencja w ramach swoich zadań będzie dokonywała uwierzytelniania dokumentów poświadczających wykształcenie przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą. Jest to zadanie ściśle powiązane z mobilnością akademicką i stanowi część procedury legalizacyjnej dokumentów, wynikającej z prawa międzynarodowego. W tym też celu dokonuje się zmiany art. 191b u.p.s.w. oraz art. 29c ustawy z dnia 14 marca

2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r. poz. 882, z późn. zm.), zwanej dalej „u.s.t.n.”, o czym mowa poniżej.

Agencja otrzyma umocowanie do uwierzytelniania dokumentów wydawanych przez uczelnie nadzorowane przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, nie naruszając tym samym kompetencji ministrów nadzorujących pozostałe typy uczelni. Jednocześnie w celu usprawnienia procesu przekazywania materiałów służących do potwierdzania autentyczności uwierzytelnianych dokumentów zakłada się utworzenie nowego modułu w Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym „POL-on”. Rektorzy uczelni będą wprowadzali do tego systemu wykazy osób upoważnionych do podpisywania dokumentów obejmujące ich imiona i nazwiska oraz funkcje pełnione w jednostkach organizacyjnych zatrudniających te osoby, wraz ze wzorami ich podpisów, a także wzory pieczęci urzędowych wydającego te dokumenty i wzory tych dokumentów, oraz będą na bieżąco aktualizowali ten zbiór. Nowa formuła przekazywania danych, które obecnie są przekazywane tradycyjną drogą pocztową, zapewni ich aktualność i łatwość w dostępie, a w dalszej konsekwencji usprawni cały proces uwierzytelniania dokumentów.

Jednocześnie uwzględniając postulaty zgłaszane przez Ministra Spraw Zagranicznych wprowadza się zmiany w przepisach u.p.s.w. oraz u.s.t.n., polegające na zastąpieniu czynności stwierdzania autentyczności dokumentu, poświadczaniem autentyczności podpisu i funkcji osoby podpisującej dokument oraz tożsamości pieczęci urzędowej, którą jest opatrzony ten dokument. Zmiany te mają na celu szczegółowe uregulowanie czynności faktycznie wykonywanych podczas uwierzytelniania dokumentów wydawanych przez uczelnie i jednostki organizacyjne uprawnione do nadawania stopni naukowych oraz wyeliminowanie problemów związanych z ich późniejszą legalizacją w MSZ. W tym zakresie projekt przewiduje rozszerzenie katalogu uwierzytelnianych dokumentów o suplement do dyplomu ukończenia studiów.

W art. 2 ust. 4 i 5 projektu zawarto z kolei podstawy prawne do wykonywania przez Agencję innych zadań, ściśle związanych z umiędzynarodowieniem nauki i szkolnictwa wyższego. Na mocy tych przepisów Agencja będzie mogła:

- 1) realizować projekty, o których mowa w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020;

- 2) wykonywać zadania zlecone przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego lub ministra właściwego do spraw nauki, w tym w zakresie szkolnictwa wyższego i nauki w ramach programów Unii Europejskiej.

Agencja będzie mogła realizować projekty z zakresu wsparcia realizacji programów studiów w językach obcych, skierowanych zarówno do studentów z Polski, jak i do cudzoziemców, programy stypendialne, programy pomocy zwrotnej dla polskiej młodzieży na opłacenie kosztów studiów w najlepszych uczelniach zagranicznych, wsparcia możliwości studiowania w Polsce przez cudzoziemców oraz możliwości studiowania w międzynarodowym kontekście przez polskich studentów i doktorantów – m.in. poprzez międzynarodowe programy studiów (w tym studiów doktoranckich) i międzynarodowe szkoły letnie, oraz realizować programy, których celem jest zwiększenie liczby wykładowców z zagranicy posiadających osiągnięcia w pracy naukowej, zawodowej lub artystycznej, uczestniczących w prowadzeniu programów kształcenia w polskich uczelniach.

Właściwy minister będzie miał możliwość powierzenia Agencji realizacji zadań w ramach programów Unii Europejskiej dotyczących szkolnictwa wyższego i nauki w kolejnej perspektywie finansowej po roku 2020. Takim programem Unii Europejskiej w obecnej perspektywie finansowej na lata 2014-2020, którego komponentem jest szkolnictwo wyższe, jest program „Erasmus+”. Minister będzie mógł powierzyć jego realizację, w zakresie szkolnictwa wyższego, Agencji.

Regulacja projektu umożliwi też przeniesienie do Agencji programów związanych z mobilnością naukowców. Agencja może więc realizować działanie Marii Skłodowskiej-Curie (*Marie Skłodowska-Curie Actions* w ramach programu Horyzont 2020), którego celem jest tworzenie optymalnych warunków do rozwoju i korzystania z kapitału intelektualnego Europy poprzez między innymi wspieranie międzynarodowej mobilności naukowców. Także koordynowana przez Komisję Europejską inicjatywa Sieci Centrów Informacji dla Naukowców Euraxess będzie mogła być w Polsce koordynowana przez powstającą Agencję. Możliwość wykonywania zadań, o których mowa w ust. 3 i 4, dopełnia katalog czynności, które Agencja będzie wykonywała w celu realizacji swojej misji. Będzie to też służyło dalszej koncentracji zadań dotyczących umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego.

Przepis art. 2 ust. 5 przewiduje możliwość prowadzenia działalności gospodarczej przez Agencję. Możliwe jest tu np. świadczenie usług związanych z obsługą stypendystów niepublicznych organizacji przyznających granty czy prowadzenie usług szkoleniowych.

Pozwoli to na sprawniejsze wykonywanie zadań Agencji, w szczególności może zapewnić dodatkowe środki na funkcjonowanie Agencji, poszerzy paletę narzędzi, dzięki którym Agencja będzie mogła realizować swoje zadania.

W art. 3 projektu przewidziano możliwość powierzania Agencji zadań przez jednostki sektora finansów publicznych, przy jednoczesnym zapewnieniu finansowania ich realizacji. Regulacja ta posługuje się pojemnym pojęciem „jednostek sektora finansów publicznych” w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, z późn. zm.), zwanej dalej „u.f.p.”, dzięki czemu Agencja będzie mogła wykonywać zadania, związane z jej podstawową misją, powierzone przez szeroki krąg podmiotów funkcjonujących w sferze publicznej. Oznacza to, że np. inne ministerstwa czy jednostki samorządu terytorialnego tworzące własne programy stypendialne, będą mogły ich obsługę powierzyć Agencji. Będzie to oznaczało obniżenie kosztów transakcyjnych dla polskiego systemu stypendialnego i wielorakie wykorzystanie gromadzonego w Agencji know-how. Jednocześnie przepis przewiduje, iż w przypadku takiego powierzenia jednostka sektora finansów publicznych zapewni Agencji środki finansowe na realizację zadania.

Art. 4 projektu zawiera zamknięty katalog podmiotów, którym Agencja będzie mogła przekazywać środki finansowe w ramach realizacji jej ustawowych zadań. Należą do nich:

- 1) studenci i doktoranci;
- 2) pracownicy uczelni lub jednostek naukowych;
- 3) osoby posiadające co najmniej stopień naukowy doktora lub równorzędny stopień naukowy uzyskany za granicą;
- 4) osoby kierowane za granicę w celu nauczania języka polskiego jako obcego;
- 5) uczelnie i jednostki naukowe;
- 6) organizacje pozarządowe wspierające Polonię i Polaków zamieszkałych za granicą;
- 7) uczestnicy kursów przygotowawczych do podjęcia nauki w języku polskim;
- 8) jednostki samorządu terytorialnego, wykonujące zadania z zakresu uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach społeczności lokalnych i regionalnych oraz repatriacji;
- 9) jednostki sektora finansów publicznych podejmujące działania na rzecz upowszechniania informacji o szkolnictwie wyższym i nauce.

Zaproponowane powyżej kategorie podmiotów, które będą mogły otrzymywać środki finansowe ma na celu objęcie projektowaną regulacją wszystkich potencjalnych adresatów tej

pomocy. Naturalnie, najliczniejszą grupą będą osoby wymienione w pkt 1–3 oraz 7. Stworzenie warunków sprzyjających mobilności studentów to obecnie konieczny element rozwoju szkolnictwa wyższego. Oferta Agencji będzie skierowana zarówno do studentów polskich, aby umożliwić im odbycie części edukacji w zagranicznych ośrodkach, jak i do młodzieży zagranicznej, spośród której najlepsi będą kwalifikowani do otrzymywania stypendium. Doktoranci to grupa osób, której funkcjonowanie z założenia powinno być osadzone w kontekście międzynarodowym. Dlatego ważne jest zarówno umożliwienie polskim doktorantom prowadzenie badań za granicą, jak i zachęcenie przez ofertę stypendialną do odbywania studiów doktoranckich w Polsce, szczególnie że obecnie jest to najmniej umiędzynarodowiony poziom kształcenia studiów w Polsce. Kierowanie oferty do pracowników uczelni i jednostek naukowych oznacza, że Agencja może tworzyć programy mobilnościowe zarówno dla pracowników naukowych, nauczycieli akademickich, jak i innych pracowników tych podmiotów. Również w przypadku tych adresatów możliwe jest stworzenie zarówno oferty przyjazdowej, jak i wyjazdowej. Uwzględnienie grupy osób posiadających stopień naukowy doktora lub równorzędny uzyskany zagranicą oznacza, że programy tworzone w Agencji nie muszą się ograniczać do pracowników uczelni lub instytutów naukowych. Uwzględnienie tej grupy wynika z rozeznania sytuacji osób na tym etapie kariery naukowej, które często zarówno w Polsce, jak i zagranicą nie znajdują pracy w nauce, a dysponują wysokim potencjałem rozwojowym. Możliwość tworzenia programów z uwzględnieniem tej grupy osób oznacza kierowanie się jakością kandydata jako głównego kryterium wyboru beneficjentów. Adresatami działań Agencji mają być również lektorzy języka polskiego zagranicą. Ważną grupą, której Agencja może przekazywać środki finansowe są uczelnie oraz jednostki naukowe, w których będą mogły być realizowane opisane wcześniej programy wsparcia. Ze względu na projakościowy charakter programów stypendialnych, ich beneficjentami będzie niewielki odsetek najlepszych studentów czy naukowców. Dlatego tak istotne jest tworzenie oprócz programów mobilnościowych, także programów dla uczelni, które wesprą je w prowadzeniu „umiędzynarodowienia w domu” – dopasowania oferty do potrzeb globalnego rynku. Programy dla uczelni, komplementarne z programami mobilnościowymi, powinny trwale podnosić poziom umiędzynarodowienia polskiej nauki i szkolnictwa wyższego. Agencja będzie mogła również przyznawać środki finansowe organizacjom pozarządowym wspierającym Polonię i Polaków zamieszkałych za granicą, których aktywność wpisuje się w zadania Agencji (pkt 6). W myśl idei pomocniczości, część działań Agencji, których adresatami będą studenci czy naukowcy

polonijni, może być bardziej efektywnie realizowana przez organizacje działające na rzecz tych środowisk oraz jednostki samorządu terytorialnego, wykonujące zadania z zakresu uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach społeczności lokalnych i regionalnych oraz repatriacji (pkt 8) i jednostki sektora finansów publicznych podejmujące działania na rzecz upowszechniania informacji o szkolnictwie wyższym i nauce (pkt 9).

W art. 4 ust. 2 projektu wskazano, że środki finansowe dla studentów, doktorantów, pracowników naukowych, nauczycieli akademickich oraz osób posiadających co najmniej stopień naukowy doktora lub równorzędny stopień naukowy uzyskany za granicą będą mogły być w szczególności przyznawane w formie stypendium. Wskazane kategorie osób otrzymujących środki finansowe od Agencji będą zaangażowane w działalność, która będzie się kwalifikowała do wsparcia w tej właśnie formie. Stypendium będzie przyznawane tym osobom, których związek z przyjmowaną uczelnią lub jednostką naukową nie będzie miał cech zatrudnienia. Będą to więc osoby odbywające kształcenie – studenci i doktoranci lub osoby wymienione w pkt 2 i 3, przyjeżdżające na krótkie pobyty.

Art. 4 ust. 3 projektu zawiera regulację o charakterze proceduralnym. Wskazuje ona, że w przypadku wystąpienia naruszeń formalnych przy udzielaniu pomocy finansowej, wnioskodawca może zwrócić się do Dyrektora Agencji z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy. Przepis ten służy takiemu ukształtowaniu postępowania administracyjnego w zakresie decyzji wydawanych przez Dyrektora Agencji, by nie dochodziło do przenoszenia postępowania do organu wyższego stopnia (ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego), ale by całość tego postępowania odbywała się w ramach wyspecjalizowanej instytucji, jaką będzie Agencja. W tym celu projekt odwołuje się do pojęcia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, który jest uregulowany w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 16 § 1, art. 127 § 3 – wskazujący, że od wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań od decyzji).

W art. 4 ust. 4 projektu przesądzono, że Agencja przekazuje przyznane środki finansowe na podstawie umowy. Rozwiązanie to będzie służyło lepszej kontroli w zakresie przekazywanych środków finansowych, w tym także przez precyzyjne ujęcie w umowie warunków korzystania z pomocy finansowej. Ponadto w ten sposób zostanie zapewniona większa elastyczność działań Agencji, pozwalająca na kształtowanie relacji z beneficjentami jej działań.

W art. 5 projektu ukazano podstawowe formy działań Agencji, tj. sposoby realizacji jej zadań. Wskazano, że w szczególności mogą to być:

- 1) ustanawianie programów;
- 2) ogłaszanie i przeprowadzanie konkursów;
- 3) zawieranie porozumień z podmiotami działającymi w zakresie umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki.

Programy ogłaszane przez Agencję będą się dzieliły na dwie podstawowe grupy: programy mobilnościowe i programy wsparcia dla uczelni. W ramach programów mobilnościowych będą tworzone programy dla różnych grup adresatów (przede wszystkim tych wymienionych w art. 4 pkt 1–3), nakierowane na polskiego lub zagranicznego odbiorcę. W ramach programów wsparcia dla uczelni mogą być ogłaszane programy o charakterze szkoleniowym czy mające na celu podniesienie poziomu oferty dydaktycznej w kontekście umiędzynarodowienia.

Agencja może również ogłaszać jednorazowe konkursy. Ich celem może być szerzenie dobrych praktyk wśród uczelni, np. przez konkurs na lidera umiędzynarodowienia czy konkurs na studenckie inicjatywy ukierunkowane na integrację polskich i zagranicznych studentów.

Agencja będzie także zawierała porozumienia z podmiotami działającymi w zakresie umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki. Dzięki temu będzie mogła prowadzić stałą współpracę z partnerskimi instytucjami z innych państw (np. DAAD, *Campus France*, *British Council*) oraz realizować wspólne programy wymian.

W art. 6 projektu zawarto upoważnienie do wydania rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, w którym ma on określić:

- 1) szczegółowy sposób realizacji zadań przez Agencję;
- 2) warunki i tryb udzielania przez Agencję pomocy finansowej, o której mowa w art. 4 ust. 1;
- 3) istotne elementy umowy, o której mowa w art. 4 ust. 4.

Rozporządzenie wydane na podstawie ww. przepisu będzie, w możliwie najbardziej kompleksowy sposób, detalizowało regulacje ustawowe, poświęcone sposobom działania Agencji.

Opisany w rozporządzeniu tryb działania Agencji będzie uwzględniał zróżnicowanie w ramach ogłaszanych programów. Tryb udzielania pomocy finansowej będzie różny w zależności od grupy adresatów programu. Nabór do programów będzie ogłaszany przez Dyrektora, który będzie ustalał ich regulamin. Programy będą wynikały z rocznych i wieloletnich planów działania Agencji. We wszystkich programach oceny formalnej wniosków będą dokonywali pracownicy Agencji. W przypadku programów studenckich ich dalsza kwalifikacja będzie się odbywała we współpracy z placówkami dyplomatycznymi i opierała się na ustnym egzaminie. Osoby zakwalifikowane do otrzymywania stypendium w ramach tej grupy, będą mogły być kierowane na kursy przygotowujące do podjęcia nauki w języku polskim, jeszcze nie będąc studentami, stąd konieczność uwzględnienia ich jako osobnej grupy. W przypadku wyspecjalizowanych programów mobilnościowych dla naukowców po etapie formalnym, Dyrektor będzie mógł zlecić przeprowadzenie oceny merytorycznej przez specjalistów z danej dziedziny.

Istotną grupą odbiorców, która będzie mogła się ubiegać o środki finansowe na podstawie ogłaszanych programów i konkursów, będą uczelnie i jednostki naukowe. Programy skierowane do tych podmiotów będą dotyczyły wspierania procesu ich umiędzynarodowienia. W tym wypadku także oceny formalnej będą dokonywać pracownicy Agencji, a ocena merytoryczna będzie dokonywana przez komisje oceniające.

Po przeprowadzeniu kwalifikacji w ramach ogłaszanych programów i konkursów, Dyrektor Agencji będzie wydawał decyzje o przyznaniu środków finansowych podmiotom zakwalifikowanym do finansowania. Z nimi będą podpisywane umowy, na podstawie których będą mogły być wypłacane środki finansowe. Wszystkie umowy będą zawierały informacje o beneficjencie, rodzaju programu, wysokości przyznanej pomocy, okresie na który została ona przyznana oraz o sytuacjach, w których środki finansowe muszą zostać zwrócone. Pozostałe elementy umowy będą uzależnione od rodzaju programu i będą zawarte w ogłoszeniu o programie.

Rozdział 2 projektowanej ustawy został poświęcony uregulowaniu kwestii związanych z organizacją Agencji. W pierwszej kolejności należy wskazać, że organami Agencji będą Dyrektor oraz Rada (art. 7 projektu). Założeniem jest powierzenie Dyrektorowi Agencji zadań o charakterze zarządczym i wykonawczym, natomiast Radzie – zadań opiniodawczo-

-doradczych. To generalne założenie jest rozwijane i uszczegóławiane w przepisach projektowanej ustawy, poświęconych zasadom działania organów Agencji.

Projekt przewiduje dla Dyrektora wiodący udział w realizacji zadań Agencji. Należy wskazać, że na nim będzie spoczywał całokształt obowiązków związanych z identyfikowaniem aktualnych i konkretnych potrzeb środowiska oraz, w dalszej kolejności, opracowywaniem odpowiednich instrumentów wsparcia. Z uwagi na fakt, że działania te wymagają długofalowego planowania uzasadniona jest formuła niekadencyjności stanowiska Dyrektora.

W art. 8 ust. 1 i 2 projektu wskazano, że Dyrektor kieruje działalnością Agencji, reprezentuje ją na zewnątrz oraz samodzielnie dokonuje czynności prawnych w imieniu Agencji. Ten zestaw uprawnień składa się na kierowniczą rolę, jaką będzie odgrywał Dyrektor Agencji. Zgodnie z art. 8 ust. 3 projektu do podstawowych zadań Dyrektora będzie należało:

- 1) opracowywanie i realizowanie programów oraz ich ewaluacja;
- 2) sporządzanie projektu rocznego planu działania oraz projektu rocznego planu finansowego Agencji;
- 3) sporządzanie rocznego sprawozdania finansowego Agencji oraz rocznego sprawozdania z działalności Agencji w roku poprzednim;
- 4) prowadzenie gospodarki finansowej Agencji;
- 5) sprawowanie zarządu majątkiem Agencji;
- 6) dokonywanie wyboru biegłego rewidenta do badania sprawozdania finansowego Agencji.

Kluczowym, i z tego względu szczególnie wartym omówienia, zadaniem Dyrektora będzie opracowywanie i realizowanie programów Agencji. Celem właściwej realizacji tego zadania Dyrektor będzie utrzymywał stały kontakt z przedstawicielami środowiska akademickiego, nie tylko poprzez Radę Agencji, ale także przez wykreowany w praktyce system współpracy z organizacjami partnerskimi, przykładowo w ramach prac przy sporządzaniu projektu rocznego planu działania Agencji. Oprócz informacji pochodzących ze środowiska konieczne będzie bieżące i okresowe monitorowanie efektów wprowadzanych programów w odniesieniu do przyjętych wskaźników, tak by stale podnosić skuteczność działań. Skuteczna realizacja programów będzie wypadkową ich skutecznej promocji, sprawnej ocenie formalnej i merytorycznej (ich przebieg będzie zróżnicowany w zależności od charakteru programu).

Z uwagi na potrzebę zapewnienia sprawnego działania Agencji projekt przewiduje uproszczoną procedurę powoływania na stanowisko Dyrektora. Minister będzie gwarantem dokonania optymalnego wskazania personalnego. W art. 9 ust. 2 projektu zawarto minimalne wymagania dotyczące przymiotów i kwalifikacji, które powinien posiadać Dyrektor Agencji. Zostały one tak ukształtowane, by zapewnić wysoki poziom przygotowania osoby, która miałaby objąć to stanowisko (wymóg doświadczenia zawodowego na stanowisku kierowniczym, doświadczenia w zakresie współpracy międzynarodowej dotyczącej szkolnictwa wyższego lub nauki oraz wymóg dotyczący znajomości języka obcego).

W art. 9 ust. 3 projektu wskazano jednoznacznie, że czynność w postaci powołania na stanowisko Dyrektora Agencji będzie tożsama z nawiązaniem stosunku pracy na podstawie powołania, w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy.

Przepisy art. 10–12 projektu normują funkcjonowanie Rady Agencji.

Kompetencje Rady w zakresie umiędzynarodowienia zostały ukształtowane jako *stricte* opiniodawczo-doradcze. Wiąże się to z koncepcją jednoosobowej odpowiedzialności za działalność Agencji. Rada jako zespół złożony z przedstawicieli określonych środowisk będzie mogła przedstawiać Dyrektorowi szeroki wachlarz kierunków działania rekomendowanych przez siebie lub przez poszczególnych jej członków, jednakże decyzyjność, wyrażająca się głównie w odpowiednim doborze instrumentów, zostanie skupiona w rękach Dyrektora. Powyższe rozwiązanie wpisuje się w postulowany mechanizm koordynacji i koncentracji zadań Agencji, a zarazem będzie sprzyjało rzetelnej ich realizacji – co jest istotne zwłaszcza w pierwszej fazie porządkowania obecnego systemu organizacyjnoprawnego w omawianym zakresie.

W art. 10 ust. 1 projektu wskazano zadania Rady, do których będzie należało:

- 1) przygotowywanie i przedstawianie Dyrektorowi propozycji kierunków działania i rozwoju Agencji w perspektywie wieloletniej;
- 2) opiniowanie projektów rocznych i wieloletnich planów działania Agencji, projektów zmian tych planów oraz projektu rocznego planu finansowego;
- 3) opiniowanie rocznego sprawozdania z działalności Agencji oraz rocznego sprawozdania finansowego Agencji;
- 4) dokonywanie okresowej oceny wykonywania planów działania Agencji;
- 5) kontrolowanie gospodarki finansowej Agencji;

- 6) zatwierdzanie wyboru biegłego rewidenta do badania sprawozdania finansowego Agencji.

W celu zapewnienia skuteczności działań Rady, w art. 10 ust. 2 projektu zawarto regulację zobowiązującą Dyrektora do udostępniania Radzie, na jej żądanie, dokumentów związanych z działalnością Agencji. Będzie to instrument, dzięki któremu Rada będzie dysponowała, opartą o dokumenty, bieżącą wiedzą o działaniach Agencji.

W skład Rady zostanie powołanych 8 członków, którzy będą reprezentantami centralnego szczebla administracji oraz głównych instytucji reprezentujących środowisko akademickie. Przy określaniu składu Rady kierowano się wolą zapewnienia sprawności działania tego ciała, czemu będzie sprzyjało jej wąskie grono, a także potrzebą zapewnienia odpowiedniej reprezentacji administracji rządowej oraz środowiska akademickiego i naukowego.

Obok przedstawicieli ministrów kierujących działami szkolnictwo wyższe i nauka, w skład Rady zostaną powołani przedstawiciele ministra właściwego do spraw zagranicznych oraz ministra właściwego do spraw gospodarki. Ich obecność pozwoli z jednej strony na zapewnienie spójności działań Agencji w zakresie promocji Polski za granicą, a z drugiej na włączanie nauki w proces programowania polskiej polityki zagranicznej oraz dyplomacji gospodarczej.

Natomiast komponent środowiskowy w Radzie Agencji będą stanowili przedstawiciele Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowej Reprezentacji Doktorantów oraz Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Obecność przedstawicieli ww. podmiotów wynika z faktu, że stanowią one najbardziej reprezentatywne instytucje środowiska w świetle u.p.s.w.

Kształtowanie wysokości wynagrodzeń Dyrektora, członków Rady oraz pracowników Agencji, zgodnie z projektowanymi regulacjami powinno zapewnić sprawne i profesjonalne wykonywanie zadań Agencji (art. 13 projektu). W odniesieniu do wynagrodzenia Dyrektora należy nadmienić, iż będzie ono ustalane przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2015 r. poz. 2099, z późn. zm.) – zgodnie z art. 1 tej ustawy. Natomiast członkowie Rady będą otrzymywali wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Rady, w wysokości określonej w rozporządzeniu wydanym na podstawie delegacji zawartej w projektowanej ustawie, a nadto zwrot kosztów podróży, na podstawie przepisów Kodeksu pracy. Należy jednocześnie zaznaczyć, że wynagrodzenie

będzie przysługiwało tylko tym członkom Rady, którzy nie będą jednocześnie pracownikami urzędu obsługującego ministra.

Natomiast zasady wynagradzania pozostałych osób zatrudnionych w Agencji zostaną określone w regulaminie ustalonym przez Dyrektora, który obligatoryjnie będzie podlegał zatwierdzeniu przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Powyższe rozwiązanie umożliwi elastyczne ukształtowanie tych zasad, co jest pożądane w kontekście zwiększenia liczby zadań w Agencji, mogącego wpływać na poziom zatrudnienia w najbliższych latach.

Agencja w ramach kompetencji do prowadzenia systemu informatycznego (art. 15 projektu) będzie realizowała swoją misję w zakresie dostarczania aktualnej informacji nt. oferty stypendialnej – zarówno polskich, jak i zagranicznych ośrodków naukowych.

Pozostałe kwestie organizacyjne – nie mniej istotne dla właściwego funkcjonowania Agencji – będą szczegółowo uregulowane w statucie Agencji, który zostanie nadany w drodze rozporządzenia ministra nadzorującego Agencję. Zgodnie z upoważnieniem ustawowym (art. 16 projektu) statut będzie normował szczegółowy zakres zadań i tryb pracy organów Agencji oraz organizację wewnętrzną Agencji.

Baza ofert stypendialnych będzie zawierała oferty stypendialne na pobyty w Polsce i za granicą. Będą w niej opisane nie tylko oferty Agencji lub jej odpowiedników w innych krajach, ale także programy europejskie, oferta organizacji pozarządowych, stypendia jednostek samorządu terytorialnego. Efektywność jej działania będzie zapewniona dzięki funkcjonalności umożliwiającej jej przeszukiwanie w zależności od kraju pochodzenia i kraju pobytu, kierunku i etapu kształcenia/kariery naukowej.

Należy odnotować, że Agencja będzie uprawniona do zlecenia instytutowi badawczemu, nadzorowanemu przez ministra właściwego do spraw nauki, którego przedmiot działania jest związany ze świadczeniem usług w zakresie systemów informacyjnych, administrowania tym systemem, zapewniając jednocześnie środki finansowe na ten cel.

Agencja jako państwowa osoba prawna będzie prowadziła samodzielną gospodarkę finansową na podstawie rocznego planu finansowego, o którym mowa w u.f.p. Do prowadzenia gospodarki finansowej będą miały zastosowanie odpowiednie regulacje przewidziane w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047) oraz u.f.p. Dyrektor będzie przekazywał ministrowi właściwemu do spraw

szkolnictwa wyższego do zatwierdzenia projekt rocznego planu finansowego. Do zadań Dyrektora w zakresie gospodarki finansowej będzie także należało przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego dokumentów dotyczących poprzedniego roku obrotowego, w tym:

- 1) rocznego sprawozdania finansowe Agencji wraz z opinią biegłego rewidenta;
- 2) sprawozdania z realizacji rocznego planu finansowego;
- 3) rocznego sprawozdania z działalności Agencji;
- 4) opinii Rady dotyczących sprawozdań, o których mowa w pkt 1–3.

Przychody Agencji będzie stanowiła dotacja podmiotowa oraz dotacje celowe z budżetu państwa przeznaczone na realizację zadań Agencji, w tym na współfinansowanie programów i projektów finansowanych z udziałem środków europejskich, a także finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji dotyczących obsługi zadań Agencji czy przychody z tytułu odpłatności za usługi świadczone przez Agencję. Przychodami Agencji mogą być również:

- 1) środki finansowe od jednostek sektora finansów publicznych na realizację zadań, o których mowa w art. 3;
- 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- 3) środki pochodzące z krajowych i międzynarodowych projektów i programów badawczych oraz programów wymiany stypendialnej;
- 4) przychody z innych tytułów.

Przychodami z innych tytułów mogą być przychody z prowadzonej przez Agencję działalności gospodarczej. Działalność ta może polegać na świadczeniu usług w zakresie organizowania rekrutacji i opieki nad stypendystami, otrzymującymi środki finansowe od innych podmiotów (przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe), świadczenie usług szkoleniowych w zakresie polityki umiędzynarodowienia i strategii rekrutacyjnych.

W Agencji zostaną utworzone dwa fundusze – fundusz podstawowy i fundusz rezerwowy. Ponadto Agencja będzie mogła tworzyć inne fundusze.

IV. Zmiany w innych ustawach

Konsekwencją wkomponowania w system polskiego prawa przepisów projektowanej ustawy o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej są zmiany w innych ustawach, w tym w:

- 1) ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2032, z późn. zm.);

- 2) ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki;
- 3) ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym;
- 4) ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1721, z późn. zm.).

1. Zmiany w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych

Proponowane zmiany w obrębie ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, zwanej dalej „u.p.d.o.f.”, mają na celu objęcie zwolnieniem podatkowym części środków finansowych Agencji przeznaczonych na przyznawanie pomocy finansowej w formie stypendiów.

Należy wskazać, że zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 39 u.p.d.o.f. obecnie z podatku są zwolnione:

- 1) stypendia otrzymywane na podstawie przepisów o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki;
- 2) stypendia doktoranckie otrzymywane na podstawie przepisów – Prawo o szkolnictwie wyższym;
- 3) inne stypendia naukowe i za wyniki w nauce, których zasady przyznawania zostały zatwierdzone przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego albo przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Z uwagi na fakt, że pomoc finansowa udzielana przez Agencję osobom, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1–3 projektu, będzie miała szczególny charakter, zachęcający do mobilności osób kształcących się oraz naukowców – celowe jest objęcie tych środków zwolnieniem podatkowym. W związku z powyższym przewiduje się wprowadzenie regulacji stanowiącej podstawę zwolnienia tych stypendiów z podatku.

Jednocześnie z uwagi na dokonywane równolegle w projekcie uchylenie art. 42a u.p.s.w. niezbędne jest uchylenie art. 21 ust. 1 pkt 40d u.p.d.o.f. stanowiącego podstawę do zwolnienia środków finansowych na pokrycie kosztów rekrutacyjnych, czesnego, zakwaterowania, utrzymania, przejazdów i ubezpieczeń w związku z kształceniem w zagranicznych uczelniach – przyznawanych w ramach rządowego programu ustanowionego na podstawie ww. przepisu u.p.s.w.

2. Zmiany w ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki

Umożliwienie realizacji powierzanego Agencji zadania polegającego na uwierzytelnianiu dyplomów doktorskich i habilitacyjnych oraz ich duplikatów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą wymaga odpowiedniego zmodyfikowania art. 29c u.s.t.n.

Projektowana zmiana wprowadza upoważnienie dla Dyrektora Agencji do dokonywania uwierzytelnienia ww. dokumentów – w przypadku stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego nadanych przez uprawnione jednostki organizacyjne uczelni nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. W zakresie pozostałych podmiotów upoważnionych do dokonywania uwierzytelnienia regulacja u.s.t.n. pozostaje bez zmian.

Jednocześnie należy zauważyć, że projektowana ustawa dokonuje przeniesienia na poziom ustawy obowiązku przekazywania podmiotom uwierzytelniającym wykazów osób upoważnionych do podpisywania ww. dyplomów, obejmujących ich imiona i nazwiska oraz funkcje pełnione w jednostkach organizacyjnych zatrudniających te osoby, wraz ze wzorami ich podpisów, a także wzory pieczęci urzędowych wydającego te dokumenty i wzory tych dokumentów, oraz obowiązku bieżącej ich aktualizacji. Dotychczas wspomniany obowiązek był uregulowany w rozporządzeniu z dnia 26 września 2016 r. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2016 r. poz. 1586, z późn. zm.), i w jego poprzednich wersjach wydawanych na podstawie art. 31 u.s.t.n. Powyższe rozwiązanie było kontestowane przez Rządowe Centrum Legislacji, jako wykraczające poza upoważnienie oraz stanowiące materię ustawową.

Na tle powyższego należy odnotować, że równoległe wprowadza się nową formułę przekazywania tych danych. W projekcie przewiduje się, że wykazy i wzory – dotychczas przekazywane drogą tradycyjną – od dnia 1 stycznia 2018 r. będą wprowadzane przez rektorów uczelni, dyrektorów instytutów badawczych i dyrektorów instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk do Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym.

Ponadto wskazuje się, że w ramach projektowanej ustawy przewiduje się uchylenie ust. 2 w art. 24 u.s.t.n. Przepis ten umożliwił ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego lub upoważnionej przez niego podległej jednostki prowadzenie listy uznanych

instytucji posiadających uprawnienie do nadawania stopnia naukowego lub stopnia w zakresie sztuki, działających w państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie członkowskim Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, które są równoważne ze stopniami naukowymi, o których mowa w u.s.t.n.

Powyższa zmiana wynika z faktu, iż żadne z pozostałych państw członkowskich UE, EFTA lub OECD nie prowadzi listy uczelni uprawnionych do nadawania stopni naukowych w innych krajach – uczelnie zmieniają nazwy, łączą się lub dzielą, uzyskują lub tracą uprawnienia. Na takiej liście nie ma nazw uczelni zlikwidowanych, a dyplomy wydane w czasie funkcjonowania tych instytucji wciąż są uznawane. Natomiast często pod nazwami zlikwidowanych uczelni funkcjonują tzw. *fabryki dyplomów (diploma mills)*, sprzedające przez internet dyplomy doktorskie lub dyplomy ukończenia studiów. Z tych względów najlepiej jest weryfikować dyplomy bezpośrednio w państwie wydania, kontaktując się z ośrodkami ENIC-NARIC (lub z ministerstwem właściwym ds. szkolnictwa wyższego, jeżeli w danym państwie taki ośrodek nie istnieje), które posiadają najbardziej aktualne informacje nt. działających w tych państwach uczelni i ich uprawnień.

3. Zmiany w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym

Najliczniejsze zmiany aktualnego stanu prawnego, towarzyszące powołaniu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej oraz grupowaniu jej zadań, dotyczą aktu podstawowego dla organizacji systemu szkolnictwa wyższego.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że nowelizacja przepisów u.p.s.w. w dużej mierze dotyczy – omawianego w już przy zmianach w u.s.t.n. – utworzenia nowego modułu w Systemie POL-on, tj. bazy zawierającej wykazy osób upoważnionych do podpisywania uwierzytelnianych dokumentów, obejmujących imiona i nazwiska tych osób oraz funkcje pełnione przez nie w jednostkach organizacyjnych zatrudniających, oraz wzory ich podpisów, a także wzory pieczęci urzędowych wydającego te dokumenty i wzory tych dokumentów. Wprowadzenie do Systemu POL-on nowej bazy pociągnęło za sobą konieczność zmiany podstawowych przepisów regulujących kwestie związane z funkcjonowaniem tego systemu, a w szczególności art. 34a i art. 191b u.p.s.w.

Drugą ważną zmianą jest modyfikacja brzmienia art. 43 ust. 6a oraz uchylenie ust. 6b w tym przepisie. Zmiany te dążą do określenia nowych zasad przekazywania ministrowi

właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego wykazów cudzoziemców, których mowa w art. 43 ust. 3 i 4 u.p.s.w. Należy wskazać, że obecnie obowiązujące, acz już archaiczne, rozwiązania zobowiązują rektorów uczelni do przekazywania w postaci papierowej list studentów sporządzonych według stanu na dzień 31 grudnia poprzedniego roku, ze wskazaniem osób posiadających Kartę Polaka lub spełniających wymagania określone w art. 5 ust. 1–3 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2014 r. poz. 1392, z późn. zm.), zawierające imię i nazwisko cudzoziemca, państwo zamieszkania, kierunek i rok studiów lub inny rodzaj kształcenia oraz jednostkę organizacyjną uczelni, w której cudzoziemiec odbywa kształcenie, a także warunki finansowe kształcenia. Ponadto, odrębnie od powyższej powinności, rektorzy uczelni są obowiązani do niezwłocznego informowania Komendanta Głównego Straży Granicznej o przyjęciu na studia cudzoziemców, o których mowa w art. 43 ust. 3 pkt 2 i 4 u.p.s.w., a także niepodjęciu kształcenia przez cudzoziemców, o których mowa w art. 43 ust. 3 u.p.s.w., skreśleniu ich z listy studentów – podając w tej informacji imię i nazwisko, datę urodzenia, adres stałego zamieszkania, informacje o posiadaniu Karty Polaka lub spełnieniu wymagań określonych w art. 5 ust. 1–3 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji.

Trudności związane z przekazywaniem ww. informacji, z jednej strony, oraz ich relewantność dla systemu bezpieczeństwa państwa, z drugiej, stały się podstawą dla zaproponowania nowej formuły ich obiegu. Przyjęte w projekcie ustawy rozwiązania, polegające na utworzeniu dodatkowego modułu w Systemie POL-on, służącego rektorom uczelni do wprowadzania tych danych, przyspieszą przepływ informacji oraz zapewnią ich aktualność.

Wkomponowanie podstaw prawnych do wprowadzania tych danych do Systemu POL-on nastąpiło przez rozszerzenie zakresu zbieranych danych o studentach i doktorantach, co znalazło swoje odzwierciedlenie odpowiednio w art. 170c i art. 201a u.p.s.w. Jednocześnie celem umożliwienia wglądu do tych danych, już w ramach Systemu POL-on, dodano Komendanta Głównego Straży Granicznej do grupy podmiotów uprawnionych do dostępu do tego systemu, z ograniczeniem jednak tylko do tych danych (*vide*: dodany ust. 7 w art. 34a u.p.s.w.).

Dane, o których mowa powyżej, do systemu POL-on będą wprowadzali rektorzy uczelni, dyrektorzy instytutów naukowych PAN, dyrektorzy instytutów badawczych, dyrektor Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego oraz dyrektorzy międzynarodowych instytutów naukowych działających na terytorium RP. Dane do ogólnopolskiego wykazu

studentów są wprowadzane do dnia 15 grudnia według stanu na dzień 30 listopada oraz do dnia 15 marca według stanu na dzień 1 marca, natomiast do ogólnopolskiego wykazu doktorantów dane są wprowadzane do dnia 15 stycznia według stanu na dzień 31 grudnia. Wprowadzanie danych, aktualizowanie ich oraz oznaczanie jako archiwalne odbywa się za pomocą konta w systemie POL-on założonego dla uczelni albo jednostki przez ministra ds. szkolnictwa wyższego.

Zmiana polegająca na wprowadzeniu ust. 3a w art. 43 u.p.s.w. ma na celu zapewnienie możliwości nieodpłatnego podejmowania i odbywania studiów wyższych, studiów doktoranckich lub kształcenia w innych formach, a także uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych przez cudzoziemców, którzy posiadają kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, wizę Schengen lub wizę krajową wydaną w celu wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Obecna regulacja u.p.s.w. wprowadzona ustawą z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1650, z późn. zm.) powoduje bowiem konieczność ponoszenia opłat od cudzoziemców studiujących na podstawie decyzji ministra (najczęściej ze stypendium) i osób studiujących bez odpłatności i świadczeń stypendialnych na podstawie umowy międzynarodowej, którzy posiadają wskazany rodzaj karty pobytu. Powoduje to niespójność w systemie polityki stypendialnej, która z założenia nie powinna prowadzić do obciążania studenta opłatami.

W związku z wyłączeniem tych osób z grupy ponoszących opłaty należy wskazać, że będzie im przyływało także prawo do stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych i zapomóg – o ile spełnią przesłanki do ich przyznania.

Zmiana art. 43 ust. 8 u.p.s.w. ma na celu przeniesienie na Dyrektora kompetencji do przyznawania stypendiów cudzoziemcom, o których mowa w ust. 4 tej ustawy, oraz ustalania ich wysokości. Należy wskazać, że obecnie uprawnienie to przysługuje obecnie ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego, jednakże zgodnie z jednym z celów projektowanej ustawy, tj. skupianiem kompetencji w zakresie spraw związanych z umiędzynarodowieniem zadania te postuluje się przenieść do Agencji. Mając na uwadze powyższe proponuje się przyjęcie także rozwiązań porządkowych tak, by minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego oraz odpowiednio ministrowie wskazani w art. 33 ust. 2 u.p.s.w. zamieszczali w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu ich obsługującego jedynie informację o maksymalnej wysokości stypendiów, o których mowa w art. 43 ust. 8 u.p.s.w. w projektowanym brzmieniu.

Tworzona Agencja powinna zapewnić stworzenie efektywnych ram instytucjonalnoprawnych dla prowadzenia polityki stypendialnej. Jednym z istotnych elementów tej polityki jest możliwość dopasowania wysokości stypendium do rodzaju programu, który uwzględnia grupę odbiorców, cel ich wyjazdu, długość otrzymania stypendium itp. Konieczne jest zatem zapewnienie Agencji elastyczności w decydowaniu o stawkach stypendialnych, co wprowadza powyższa zmiana. Jednocześnie zapis o ustalaniu przez ministra maksymalnej wysokości stypendiów uniemożliwia nadużycia w tym zakresie, a także gwarantuje bezpieczeństwo w punktu widzenia polityki podatkowej państwa.

Dokonując powyższej zmiany z art. 43 ust. 8 u.p.s.w. usunięto zawarte w nim zbędne odesłanie do ust. 7. Należy wskazać, że aktualne brzmienie przepisu, odsyłające jednocześnie do ust. 4 pkt 1 i ust. 7, nie znajduje uzasadnienia. Wynika to z faktu, że w ust. 7 również zostało zawarte odesłanie do ust. 4 pkt 1, co w konsekwencji oznacza dwukrotne powołanie tej samej grupy stypendystów.

W konsekwencji powyższych zmian dokonuje się także stosownej korekty w art. 44 ust. 1 u.p.s.w. poprzez usunięcie z upoważnienia ustawowego do regulowania kwestii sposobu ustalania wysokości stypendiów przyznawanych w ramach limitu, o którym mowa w art. 43 ust. 9 u.p.s.w., oraz trybu ich przyznawania, wypłacania, zawieszania i cofania. Modyfikacji ulegnie również upoważnienie ustawowe określone w ust. 2 ww. przepisu. Zgodnie z nowym brzmieniem ust. 2 minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakie muszą spełniać cudzoziemcy, o których mowa w art. 43 ust. 7, mając na uwadze zapewnienie możliwie szerokiego dostępu do kształcenia i prowadzenia badań naukowych w kraju zamieszkania oraz urzeczywistnienie zasady równego traktowania. Określenie trybu przyznawania oraz sposobu ustalania wysokości stypendiów przyznawanych tym osobom zostanie uregulowane w rozporządzeniu wydawanym na podstawie art. 6 projektowanej ustawy.

Należy także odnotować, że projekt przewiduje uchylenie art. 42a u.p.s.w. będącego podstawą uchwały Rady Ministrów ustanawiającej rządowy program udzielania pomocy finansowej na pokrycie kosztów związanych z kształceniem w zagranicznych uczelniach pod nazwą „Studia dla wybitnych”. Uchylenie tego przepisu jest związane z rezygnacją z realizacji tego programu. Należy wskazać, że środki finansowe zarezerwowane na ten cel w budżecie państwa zostaną przeznaczone na realizację zadań Agencji, która posiadając

lepsze instrumenty wsparcia w łatwiejszy i bardziej efektywny sposób będzie w stanie dotrzeć do studentów z optymalną dla nich ofertą.

Po uchwaleniu ustawy o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego jako dysponent środków w części 38 – Szkolnictwo wyższe wystąpi do Ministra Finansów z wnioskiem o przekwalifikowanie środków ujętych w rezerwie celowej budżetu państwa poz. 18 pn. „Środki na sfinansowanie programu, o którym mowa w art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym, mającego na celu wspieranie wybitnych studentów w podejmowaniu kształcenia w zagranicznych uczelniach” do części 38 – Szkolnictwo wyższe. Środki te będą przeznaczone na funkcjonowanie i realizację zadań Agencji.

Docelowo środki z rezerwy celowej przeznaczonej na powyższy cel począwszy od roku 2018 będą planowane w budżecie części 38 – Szkolnictwo wyższe.

4. Zmiany w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów

Projekt ustawy w art. 23 wprowadza zmiany w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. W art. 4 tej ustawy katalog osób pełniących funkcje publiczne w rozumieniu ustawy uzupełnia się o Dyrektora Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

Nadto w art. 8 ww. ustawy dokonuje się modyfikacji pkt 17. Wejście w życie tego zmienionego przepisu spowoduje, że organem właściwym do przedłożenia oświadczenia lustracyjnego w stosunku do Dyrektora Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej będzie minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego.

V. Przepisy przejściowe i przepis końcowy

Z dniem wejścia w życie projektowanej ustawy dokonuje się likwidacji BUWiWM – państwowej jednostki budżetowej, która dotychczas realizowała na miarę swoich możliwości zadania związane z umiędzynarodowieniem polskiego szkolnictwa wyższego.

Zadania te polegają na koordynowaniu i organizowaniu rekrutacji i kwalifikacji polskich naukowców i studentów na stypendia zagraniczne oraz cudzoziemców na studia i staże w Polsce. BUWiWM odpowiedzialny był również za przekazywanie środków finansowych dla stypendystów w trakcie roku akademickiego, co od 1 października 2017 przejmie

Agencja. Agencja przejmie również od BUWiWM obsługę Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego.

Czynności związane z likwidacją BUWiWM, w szczególności inwentaryzację składników majątkowych i niemajątkowych, zamknięcie rachunków bankowych i ksiąg rachunkowych oraz sporządzenie sprawozdań, wykona Dyrektor Agencji, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do końca roku.

W dniu wejścia w życie ustawy zakończony będzie proces rekrutacyjny prowadzony przez BUWiWM na rok akademicki 2017/2018. W związku z tym przejście opieki organizacyjnej i finansowej nad stypendystami przez Agencję będzie się sprowadzało do podpisania z nimi umów 1 października 2017. Zostaną one przygotowane wcześniej, tak by nie było przerwy w funkcjonowaniu systemu. Przed wejściem w życie ustawy przygotowana będzie również inwentaryzacja składników majątku. Przez pierwsze trzy miesiące działalności Agencja będzie mogła funkcjonować w lokalu obecnie wynajmowanym przez BUWiWM, na podstawie umowy, która zawarta została na okres do 31 grudnia 2017. W tym czasie będzie można zorganizować przeniesienie Agencji do nowej lokalizacji, dogodnej dla odbiorców jej działań.

Przepisy projektowanej ustawy przewidują formułę sukcesji uniwersalnej praw i obowiązków likwidowanego BUWiWM. Zgodnie z projektem z dniem wejścia w życie ustawy składniki majątkowe i niemajątkowe BUWiWM oraz jego należności i zobowiązania przejdą na Agencję. Projekt określa również zasady przejścia przez Agencję pracowników BUWiWM, którzy staną się pracownikami Agencji. Należy nadmienić, że stosunki pracy z nimi wygasną po upływie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Stanie się tak tylko w sytuacji, gdy przed upływem tego terminu nie zostaną im zaproponowane nowe warunki pracy i płacy albo w razie nieprzyjęcia nowych warunków pracy i płacy.

Plan finansowy Agencji na rok 2017 ustali minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego niezwłocznie po wejściu w życie projektowanej ustawy. Należy przy tym zaznaczyć, że plany finansowe na kolejne lata będą przygotowywane przez Dyrektora zgodnie z art. 17 projektu.

Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego powoła Dyrektora z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Rozwiązanie powyższe wynika z konieczności zapewnienia niezwłocznego rozpoczęcia przez Agencję działalności na poziomie operacyjnym, w tym zwłaszcza dla sprawnego przejścia zadań BUWiWM oraz przygotowania nowych programów stypendialnych, tak by były gotowe już kolejnym roku akademickim.

Rada Agencji zostanie powołana przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego niezwłocznie po przekazaniu informacji od podmiotów wymienionych w art. 11 projektu o wyznaczeniu swoich przedstawicieli. Podmioty te zostaną ustawowo zobligowane do przedstawienia swoich przedstawicieli w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy. Pozwoli to na Radzie na rozpoczęcie działalności i aktywny udział w działalności Agencji już w roku 2017.

Ponadto przewiduje się, że rektorzy uczelni, dyrektorzy instytutów badawczych i dyrektorzy instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk wprowadzą, w zakresie dotyczącym kierowanych przez nich jednostek, do Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym, wzory i wykazy niezbędne do uwierzytelniania dokumentów w terminie do dnia 31 stycznia 2018 r. Przesunięcie wprowadzenia powyższego obowiązku wiąże się z koniecznością przygotowania Systemu POL-on od strony technicznej. W tym celu w regulacjach projektowanej ustawy zarezerwowano odpowiedni czas na stworzenie odrębnego modułu, tak aby kierownicy ww. podmiotów mogli przejść do realizacji swoich obowiązków w tym systemie w sposób płynny. Ponadto z uwagi na fakt, że obecnie ww. wykazy i wzory są przekazywane ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego w postaci papierowej, a będą niezbędne do uwierzytelniania starszych dokumentów, minister przekaze Agencji zbiory przechowywane w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, najpóźniej do dnia 31 stycznia 2018 r. Projektowane rozwiązania gwarantują, że przejęcie przez Agencję obowiązku uwierzytelniania poszczególnych dokumentów w żaden sposób nie utrudni interesariuszom dostępu do tej usługi.

Do postępowań w sprawach dotyczących wydania opinii lub zaświadczenia, o których mowa w art. 191a ust. 6 u.p.s.w. w brzmieniu dotychczasowym, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie art. 22 pkt 6 projektowanej ustawy będą miały zastosowanie przepisy dotychczasowe. Powyższe rozwiązanie będzie w praktyce oznaczało, że do czasu uzyskania przez Agencję operacyjnej zdolności do realizacji powyższego zadania czynności polegające na wydaniu zaświadczenia lub opinii będą realizowane w trybie dotychczasowym (o czym szerzej w części III.2 uzasadnienia) przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, który dokończy wszystkie sprawy rozpoczęte w tym zakresie przed dniem 1 lutego 2018 r. Ostatnią kwestią regulowaną w przepisach przejściowych jest zagwarantowanie wypłacania stypendiów, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zostały

przyznane na podstawie art. 43 ust. 8 u.p.s.w. Zadanie to Agencja przejmie po likwidowanym BUWiWM.

Proponuje się aby ustawa weszła w życie w dniu 1 października 2017 r. Jednocześnie, z uwagi na sygnalizowane powyżej kwestie natury organizacyjnej i technicznej istnieje konieczność zapewnienia odpowiedniego czasu administratorowi Systemu POL-on na dostosowanie go do nowych regulacji, proponuje się, aby przepisy przewidujące obowiązki wprowadzania danych do tego systemu weszły w życie 1 stycznia 2018 r. Jak już wskazywano w części V uzasadnienia rektory uczelni, dyrektorzy instytutów badawczych, dyrektorzy instytutów naukowych PAN oraz kierownicy jednostek organizacyjnych uprawnionych do nadawania stopni naukowych w celu prawidłowej realizacji swoich obowiązków w formule nadanej niniejszą ustawą muszą mieć zapewnione odpowiednie narzędzia informatyczne oraz stosowna ilość czasu na ich wykonanie. Z uwagi na fakt, że prace nad nimi zakończą się najpóźniej do końca roku 2017 proponuje się, że wykonanie obowiązków polegających na wprowadzaniu danych, o których mowa w art. 29c ust. 2a u.s.t.n. oraz art. 191b ust. 3a u.p.s.w., nastąpiło najpóźniej do dnia 31 stycznia 2018 r.

Przesunięcie w czasie wejścia w życie powyższych przepisów implikuje automatycznie konieczność opóźnienia wejścia w życie także przepisów przewidujących kompetencje do dokonywania czynności, których podstawą są ww. dane. Z uwagi na powyższe Agencja rozpocznie uwierzytelnianie dokumentów dopiero wówczas gdy będzie dysponowała niezbędnym zakresem danych, których źródłem będzie głównie System POL-on, co powinno nastąpić z dniem 1 lutego 2018 r. Do tego czasu za realizację powyższego obowiązku w dalszym ciągu będzie odpowiedzialny – w dotychczasowym zakresie – minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego.

Z uwagi na potrzebę zbudowania odpowiedniej bazy w systemie POL-on oraz jej uzupełnienia przez upoważnione podmioty, przewiduje się również opóźnienie wejścia w życie nowego brzmienia art. 191a ust. 6 przewidującego procedurę udzielania pisemnej informacji o dyplomach uzyskanych za granicą (o poziomie kształcenia i statusie uczelni). W tym zakresie również przewiduje się, że Agencja rozpocznie swoją działalność z chwilą uzyskania odpowiednich narzędzi co powinno nastąpić nie później niż z dniem 1 lutego 2018 r.

Zawarte w projekcie regulacje nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), dlatego też projekt nie podlega procedurze notyfikacji.

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych, w stosunku do uchwalenia projektowanej ustawy, środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu. Prowadzenie strategicznych działań zmierzających do poprawy obecnego stanu rzeczy nie jest możliwe w szczególności w ramach analizowanego równoległe wariantu rozszerzenia zadań BUWiWM. Konstatacja powyższa wynika m.in. ze względów organizacyjnych tego podmiotu, w tym w sposób szczególnych z braku osobowości prawnej, który implikuje konieczność każdorazowego umocowania Dyrektora BUWiWM do podejmowania określonych czynności, w tym także w zakresie zawierania umów z jego zagranicznymi odpowiednikami.

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.